

2021-mut aningaasanut Inatsisissartut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut Nunanilu Avannarlernut Naalakkersuisoq)

2021-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaagaluartoq Partii Naleraq sinnerlugu nalilersuilluareerluta imatut oqaaseqarfingissuarput.

Aningaasanut inatsisissaq maannakkut suliariniagarput Naalakkersuisuniit pisortatigoortumik inuiaqatigiinnut saqqummiunneqanngitsorluunniit aningaasaqarnermut akileraartarnermullu ataatsimiititaliamiit ataasinnguarluunniit mininnagu tamarmiusumit tamakkiisumik atorsinnaanngilluinnartutut nalilerlugu nutaamik Naalakkersuisut suliaqaqqullugit innersuussinerat maluginiagassaavoq imaannaanngilluinnartuq.

Aninggaasanut inatsisissaq nunap inuinit tamanut pingaaruteqaannanngilaq taakku atugaannut periarfissaannullu sunniuteqartaqaaq, tassalu naatsumik oqaatigalugu nunap inuisa ulluinnarni inuunnerannut aningaasaqarnerannut sunniuteqartaqaaq inuiaqatigiimmi aningaasatigut ingerlatsinerannut tunngaviugami, assigiinngitsorpassuartigut nunatsinni sumiikkaluaraanniluunniit sunniuteqartarpoq.

Sumiiffiit ilaat sakkortuumik eqqugaasinnaasarput ingammik illoqarfiit anginerusut avataaniittut atukkamikkut ineriartornissaraluannik annertuumik eqqugaallutik malugisaqaat qitiusumiit allannguutit annertunngikkaluaraangataluunniit.

Taamaammallu Partii Naleqqamiit pingaartitarilluinnarparput nunarput tamaat isigalugu aningaasaliinerit aaqqiissuteqarnerillu ingerlanneqartarnissaat ulluinnarni nunap inuisa inuunnerannut sunniuteqangaatsiarlutik assigiinngitsutigut kalluaasinnaasarmat.

Tamatuttaaq sunnerneqartarput namminersortutut ingerlataqartunut taakkulu qanoq atugaqarumaarnissaannut, ukiut kingulliit amerlavallaat aningaasamut inatsisissap isorliunerusuni nunaqarfinnilu aammalu illoqarfinni akunnattumik angissuseqartunut annertoorujussuarmik sunniuteqartarsimavoq, sumiiffippassuarni aningaasaliissutaasartut amigaannaratik annikippallaaginnaratik sumiiffippassuit ukiut amerlavallaalersut uninngatinneqarsimmamata, tamakku ilanngullugit ataavartumik ingerlaqqilernissaat aningaasaliiffigisariaqarluinnarpagut.

Partii Naleqqamiit neriuutigilluinnarparput aningaasamut inatsisissami aappassaaneer-nissaanut nunarput tamaat isigialugu politikikkut isumaqatigiinniartoqareerluni nunarput tamaat peqataasusanngorlugu aaqqiisoqarluni inissittoqassasoq.

Aap-, Covid19 pissutigalugu nunarsuami aningaasarsiorneq appararujussuarpoq, aamma tamanna nunatsinni malugivarput. Taamaamat pisariaqarpoq nunatsinni aningaasaqarnikkut ingerlatsineq nutaamik aaqqissuuteqqissallgu, ingerlatsinermut aningaasartuutit nunatta inuinit tuttartussanngorlugit aaqqissuussisariaqarpugut, aningaasat inunnut maaniikkallaan-nartunut tuttartut amerlavalaaqaat, taamaasillutillu nunatsinniit annissuunneqartut amerligaluttuinnarlutik, naalackersuinikkut suliassararput nunatsinni aningaasat sunut, kikkunnullu torarnissaat oqaloqatigiilluarnikkut ingerlaavartumik aaqqiivigisassallugu.

Ullumikkut aningaasarsiaqarnerit aningaasarsiaakinerillu akornanni nikingassut annertusiartuinnarpoq, tassa pisoorsuit pisuunngoraluttuinnarput, piitsut piitsunngoraluttuinnarlutik. Kallerup inneranut imermullu akit qaffakkiartorput, nioqqutissat akii qaffakkiartorput, angallannikkut akit aatsaat taama qaffasitsigaat, ineqarnermut akit qaffarujussuarnissaat ilimanarsiartuinnarpoq, akitsuutit oqaluttuarisaanitsinni aatsaat taama qaffasitsigaat, aap naalackersuinikkut ingerlaaseq allanngortinneqartariqarpoq inuit atugarisaat pitsaanerulersinneqassappata. Taamaamat maannakkut aningaasanut Inatsisissaq amingartoorfijusorujussuaq taamatut isikkoqartillugu akuersarneqarsinnaanngilaq, nutaamik aaqqissuuseqqittariqarpugut.

Sumiiffinni amerlasuuni ineriartorneq annikippallaarpoq aammalu ilaatigut uninngalluni. Inuiaqatigiit Kalaallit ukiuni kingulliunerusuni aningaasaqarnikkut atugaat pitsanngoriartor-simanngilaq, inuuniarnikkut atugassarititaasut aningaasartuutit qaffakkiartuinnarsimapput. Tamassumalu kingunerisaanik innuttaasut oqinnerusumik inuuniarnikkut atugaqalernissartik takorloorlugu anguniarlugulu illoqarfinnut annerusunut ineriartorfiunerusunullu nutsernerat malunnartumik annertuseriarsimavoq. Nunatsinni innuttaasut aaqqissugaanngitsumik nuuttarnerat kommunit akunnerminni aaqqiiviginiartariaqarpaat aammalu inatsisitigut naleqqussagasaqarpat inatsisartut tamanna suliarisariqarpaat.

Taamatullu aamma nunap inui amerlavallaat nunap avataanut nunassittariaqartut pitsaaner-usumik inuuneqarumallutik inissisimalersimapput, amerlasoorujussuunerallu nuuttariqar-tartut annikillissagutigit Danmarkimi kommuunit suleqatigalugit qanoq iliuuseqartaria-qarluinnarpugut. Tassami Danmarkimut nuunnikkut imaanngilaq atugarisat tamarmik pitsaanerulersartut, aamma assigiinngitsutigut Kalaalerpassuit Danmarkimut nuuttartut allaat atugarliornerulersarput.

Danskit nunatsinnut tapiissutaat (bloktilskud) aammalu danskit nunatsinni pisussaaffim-minnut atortagaat ilanngullugit 5 mia.kr. sinneqarput, taakkuali sipporujussuarlugit danskit utertittarpaat, tassami nunatsinniit nioqqutissat Danmarkimiit pisiarisartakkavut ukiumut 5 mia.kr. sinneqarput. Aalisakkanit qalerualinnillu avammut tunisatsiniit iluanaarutit tamangajammik danmarkimut nakkartarput, immaqqa aamma 5 mia. Kr. Missaaniillutik, taakkuali isertuunneqartuaannarput. Danskit suliffeqarfiuterpassui nunatsinni sanaartornermik ingerlatsipput taamaasillutik aamma sanaartornikkut mia.kr arlallit danskit

nunatsinniit aninneqartarlutik, aammalu puiussanngilagut nunatsinni pisortani namminersortunilu sulisorpassuit danskiummata, taakkualu aningaasarsiaqartitaanerannut mio.kr.-nerpassuit atorineqartarmata. Aamma eqqamassavarput siusinnerusukkut aatsitassarsiornikkut isertinneqartartorpassuit iluanaarutaasunillu akileraarusiinerit Danmarkimut tutsinneqartar-simammata, soorlu Maamorilimmiit aatsitassanik avammut tunioraaneq tamavimmi Danmarkimiit ingerlanneqarsimasoq. Aap, nalunngilarput Danskitt nunallu europamiittut Nunarput ukiuni 300-ngulersuini aningaasarpassuarnik pissarsiffigisarsimagaat aammami nunarput 1953-ip tungaanut aningaasaqarnikkut imminut napatittumik ingerlasimavoq. Taamaattumik Nunarput Danskitt tapiissutigisartagaminerinut ajuusaarutissaqanngilluinnarpoq.

Tusaasarpavut danskitt nunatsinnut aningaasaliissutitik eqqartortaraat, ilaannikkut allaat nunarput aningaasartuutaaginnartutut nipilerlugu eqqartortarlugu. Tamatullu ingerlasoqartillugu pitsaanerpaavoq nunarput piaarnerpaamik naalagaagffinngorpat.

Aningaasaqarneq

Kalaallit Nunaat aningaasaqarnikkut imminut napatittoq pilersinneqassaaq. Kalaallit Nunatta naalagaaffinngornissaanut aningaasaqarnikkut ingerlatsineq nunamut namminersortumut aqqissuussaq pilersinneqassaaq. Tamannalu Kalaallinit nammineq suliarineqassaaq.

Soorunami pisussutitsinnik aalisakkanik, ujaqqanik, aatsitassanik allanillu avammut niuerperput aningaasarsiornikkut nunatsinnut iluaqutaanerpaasussanngorlugu aqqissuunneqassaaq.

Kalaallit Nunaat aningaaseriveqarnikkut aqqissuussiffiqineqassaaq nunap inuisalu allanit naqisimaneqaratik ingerlatsisinnaanissaat qulakkeerlugu. Tamanna nunarsuarmi suliniaqatigiiffiit peqatigalugit suliarineqassaaq. Nunarput aningaasaqarnikkut aningaasalersuinikkullu isumannaatsoq pilersinneqassaaq.

Tassunga ilanngullugit sanaartornermi atortorineqartartunut nunatta pissarititai annerusumik atorineqarnerunissaat anguniarparput. Siku Blockitut ittut aamma nunatta pissarititai allat atorlugit sanaartornermi atortussanik sanaartorluni tunisaassiornerit aallartisarneqassapput.

Pigineqatigiilluni ingerlatsisarneq kalaallit kulturiannut naleqquttoq atorineqarluni siuarsarneqassaaq. Aammalu nunarput nammineerluni ingerlatsiqategiiffinnut aqutsisoqarfeqalissaaq (selskabsstyrelsen), nalunaarsuiffeqalissallunilu (selskabsregister).

Nunatta aningaasaqarnikkut nakkutilliisoqarfia pilersinneqassaaq, nunattalu aningaaserivissua issitsumi aningaaserivissuaq pilersinneqassalluni.

Nunatsinni Imarsiornermut aqutsisoqarfik pilersinneqassaaq, angallatinullu nalunaarsuiffik pilersinneqassalluni. Imarsiornermi nunarsuarmi piumasqaataasut ajunngitsumik naam-massineqarsimasarnissaat nakutigineqassaaq.

Akilerartarnek

Nunarput akilerartarnikkut pisariitsumik paasiuminartumillu ingerlatsiviusaaq, inuit tamarmik paasisinaasaannik pisortat ingerlatsissapput.

Nammaqatigiinneq anersaaralugu nunarput ingerlatsiviusaaq, aningaasarsiornikkut pisuut pissakinnerillu akornanni nikingassuseq nakkutigeqqissaarneqarluni annertoorujusuanngortinnaveersarneqassaaq.

Akilerartarnikkut aaqqissuussinerit inuit atugarissaarnikkut aaqissungaanerannut aserutserisuunatik iluaqusersuisuussapput.

Pisussutunik akitsuusersuinerit ingerlanneqartassapput ingerlatsinikkut imminut akilersinaasuseqarnissaq mianeralugu.

Nioqqutissanik akitsuusersuinerit ingerlanneqartassapput innuttaasut inuuniarnikkut pisariaqartitaat aningaasaqarnikkullu atugarisaat mianereqqissaarlugit.

Akitsuusersuisarneq pillugu inatsisit nunatsinnut inuinnullu naleqquttut pilersinneqassapput.

Pisuussutit uumaatsut uumassusillillu atuisunut akitsuusersorneqarsinnaapput, ingerlatsiviit imminnut akilersinnaasuseqarnissaat mianeralugu.

Innuttaasut aningaasaqarnerat

Naalakkersuisut oqaatigisarpaat nunarpunngooq aatsaat taama aningaasaqarnikkut ingerlalluartigaaq, kisianni Nunatsinni innuttaasut aningaasaqarniarnerat isinik allanik isigigaanni taamaanngilaq, nunatsinni ilaqutariippassuit aningaasaqarnikkut ilungersunartorsiorput,

Aningaasarsiorneq eqqarsaatigalugu killeqarluinnartumik tunisassiorfiit aalisakkanik tigoo-raanerisa aalisartut eqqissillutik aalisarsinnaanerit killilersorneqartoq.

Partii Naleqqamiit arajutsisimanngilarput, tunisiniartarnermi killilersuineq iluarsartuuttariaqarpoq aalisartup eqqissilluni aalisarsinnaanissaa eqqarsaatigalugu anguniarlugulu.

Pissusissamisoorsinnaanngilarmi aalisartup tamatigut tunisinaleraangami ulloq tunisiffissani qinnuteqaatigeqqartassagaa. Nalunaaqutaq naalagaajunnaarluni sila apeqqutaalluinnartartoq aallaavigisariaqarpoq.

Illoqarfiit nunaqarfiit isorliunerusut aalisartut aalisarluarnermikkut aningaasaqarniarnerat ajunngilluinnaraluartoq taamaattoq nioqqutissat, ineqarniarnikkut, innaallagissap, imeq, anartarfinnut eqqaaveqarnernullu akiliutigineqartut akiisa qaffasippallaarujussuarnerat pissutaallutik innuttaasut nutsernerat malunnartumik qaffariarsimasoq maluginiarneqarpoq.

Nioqqutissat eqqarsaatigalugit ilumoorsinnaanngilaq Upernavik-mi aasakkut yoghurt-ip akia 27,00 koruunimiik ukiukkut 40,00 koruunimut qaffarujussuarternera. Taamatuttaaq Ittoqqortoormiini naatsiat akiisa kiilumut 60,00 koruuneqarnerat uissuuminarluinnartut ilagiinnarpaat, taamaattumik Naalakkersuisut oqariartuutaat eqqorsorinanngilaq oqartoqarmat aningaasaqarneq patajaatsumik ingerlasoq. Innuttaasut inuuniarnikkut taama

killeqartigisumik atugassaqartillugit oqaaseq “patajaatsumik aningaasarsiorneq” ingerlanerarlugu oqaatigissallugu ingasapallaaqaaq.

Partii Naleraq isumaqarpoq nunatta aningaasaqarneranut annerusumik aningaasarsiornermik isaatitsiviusut nunattalu avammut niuerutaannik annertuumik malunnaateqarluinnartumillu isaatitsisuusut tassaasut aalisartut illoqarfinni nunaqarfinnilu isorliunerusuneersut, paarlattuatigut nioqqutissat akiinik apparsaavigineqanngisaannartut illoqarfissuarnut ineriartortinneqartunut sanilliullugit. Taamatut ingerlasoqarsinnaanngilaq. Qanoq iliuuseqartariaqarluinnarpugut.

Mittarfiit

Mittarfiit nammineq 2,1 milliard-inik tassalu 2.100.million koruuninik akiiliiffigisassanngorlugit aaliangiiffigineqarput, taamatullu piginneqataanissap 33 %-ia qallunaanut tunniunneqartoq 700 millioninik nalilerlugu tunineqarluni, taamatullu aningaasanik taasersugassanik qallunaat 900 million koruuninik attartitsillutik. Allannguuteqartoqarsimanngippat.

Nunatta aqqissugaanikkut ilusilersornerani ataqatigiissumik aqqiissuteqarnissaq Naleq-qamiit anguniartuassavarput, piviusorsiuungitsumik akisoorujussuarnik ingasattajaartunik anguniagalerlutik Naalackersuisooqatigiit ingerlatsimmata.

Kingumut 1990-sikkunni politikkerit Siumut siuttoralugu neriorsuutigaat guldtit orpippasuillu qorsooqqiit, 799 meterisut takissusilinnik illoqarfinni assigiinngitsuni mittarfiliortiternerinnakkut.

Illoqarfiit ataasiakkaat qiviarutsigit Upernavimmigooq, Paamiunigooq Maniitsumilu takornariaqarneq ineriartupiluulissaaq, angallanermigooq akit appariartupiluussapput. Aammalumigooq aalisakkanik nutaarluinnarnik kg-lumut akigissaarnerusunik avammut tunioraarneq aallartissaaq. Naliginnaasumik inuiaqatigiit ineriartornerat arriippallaaqimmat, inuiaqatigiit aallartisartinneqassapput.

Kisianni tassa suliluunniit Paamiuni mittarfissaq sanalinngitsorluunniit malunnarsereerpoq 799 meter Dash7-sillu ullutsinnut naleqqukkunnaalereersut. Taamanikkullu aamma angallanermut naalackersuisuusumiit inassutigineqarpoq Nuummi Ilulissaniliu mittarfiit 1199-meterinut tallineqarnissaat aammalu Qaqortumi 1199 meteri misissorneqassasoq, taamaaqataanillu illoqarfiit allat 19-nit timmersartunut 19 angullunik ilaasoqarsinnaasunut naleqquttunngortinneqassut.

Tamatumuunakkut sapiissuseqartoqarpoq naalackersuinikkut anguniakkat nalilersortuarnerisigut, inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut naammassisinnaasaaq aallaavigalugu naapertorlugulu pisoqartariqarmat. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat pillugu nalilersuinerit aallaavigalugit.

Ullumikkullu nipi allarlunnaavoq. Ullumikkut innuttaasut sutigut tamatigut isertuunneqasapput, Naalackersuisooqatigiit partiivisa aappaata tusagassiorfitsigut nilliaatiguarpaaneriorsuutigalugu innuttaasunut qanorluunniit akeqassagaluarpat mittarfissuarnik sanaartussaqaarlutik. Tassa pilersaarutit alliaartupiloorsimapput Nuummi Ilulissanilu 2200 meterinngorlutik aammalu Qaqortumi 1500 meterinngorluni.

Taamaasilluni aningaasartorpallaarnanngitsumik akunnattumik takissusilinnut timmisinnaasunik timmisartoqarnissaq naammagineqarunnaarsimavoq.

Taamaamat Inatsisartuni sapiissuseqartariaqarpugut sanaartugassatut pilersaarutaasunik naleqqussaaqqinnissamut, taamaasiunngikkutta nunarput akissaarutivissaaq inuiaqatigiit qanoq iliuuseqarsinnaajunnaarlugit.

Kaammattuutit

Taamannak oqareerluta Nunatta aningasaqarnikkut inissisimanagera pillugu pitsaanerulersinniarlugu anguniarlugu Naalackersuisunut Partii Naleqqamiit makku kaammattuutiniarpavut.:

2021-imut aningaasanut Inatsisissaq amigartooruteqarfiunngitsoq Naalackersuisooqatigiit naammassisinnaanngimmassuk, Inatsisartut aningaasaqarnermut ataatsimiititaliaata naammassissagaa.

Mittarfissuarnik sanaartorneq nutaamik akikinnerusunngorlugit aqqissuuteqqinneqassasut Covid19 pissutigalugu aningasaqarnikkut atugaalersut suli ukiorpaalussuarni atuussinnaammata. Mittarfissuit qulaani taakkartukkavut atorineqassappata aningaasarpasuit inuit atugaasa pitsanngorsarnissaannut atorineqarsinnaalissapput.

Aningaasat Nunatta pisussutaanit pisut annissuunneqarnerat pillugu piaarnerpaamik qanoq iliuuseqassasugut, taamalilluta nunatsinni aningaasarsiorneq qaffassarniarlugu.

Aalisakkat nunatsinnit aningaasatigut pissarsissutaasarnerat annertusarniarlugu siusinnerusukkut oqallisaasartut naapertorlugit suliniutit ingerlaannaq aallartinneqassasut.

Sinerissami piffinni assigiinngitsuni ukioq kaajallallugu aalisagartassaqaartuarnissaq qulakkeerneqassasoq. Aammalu nunatta avannaani ukiup naanissaanut qaleralittaasat aaqqiivigineqarnissaat isumagineqassasoq, soorlu Uumannap Ilulissallu eqqaanni qaleralittaassaqaarnissaa qulakkeerneqassasoq.

Qaleralinnut akitsut 4 %-soq peerneqassasoq.

Ingerlatseqatigiiffinnut akileraarut selskabsskat 2021-imi appartinneqassanngitsoq, kisianni 2023-imiit ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutip 15 %-timut appartinnissaa suliarineqarluni aallartinneqassasoq.

Ingerlatseqatigiiffissuit Nunatsinnut iluaqutaaninngorlugit ingerlatsisussanngorlugit piumaffigineqassapput, aamma siulersuisui kalaalinngorsarneqassapput.

Nunatsinni sanaartorneq Nunatsinni najugaqavissunit ingerlanneqartalissasoq avataaneersut ingerlatseqatigiiffissuit aningaasanik annissuiuartut naammalermata. Aammalu ssuliffeqarfiit nunatsinni ingerlatsereersut sapinngimmata.

Sanaartugassanut pisortat aningaasaliissutaat sinerissamut siammarnerrullugit aqqissuusseqqittoqassasoq.

Ilanngaasivik pilersinneqarnermigut ingerlanneqarnissamigullu akisoorujussuaq unitsinneqassasoq, tassungalu aningaasarpasuit atorineqartussaagaluit pissakinnerusut utoqqaallu atugarisaasa pitsanngorsarnissaannut atorineqassut.

Sulisoqarnermut akitsuut atorunnaarsinneqassooq inuiaqatigiinni iluaqutaanera annikippallaqimmat, illuatugaatigullu ingerlanneqarnera inuiaqatigiinnut akisuallaarluni.

Ineqarnikkut aqqissuusseqqinneq nutaamik suliarineqassasoq, inissiani attartortittakkanik ingerlatsinerup ajalusuunnginnerani, akisuvallaalinnginnerani.

Meeqqat atuarfiat pillugu Kommuunit tamarmik pisussaaffimminnik nammassinnaanissaat qulakkeerniarlugu kommuuninut tapissutit nalilersoqqissaarneqassasut, aamma ilinniartitsisunik atorfinittisarnerup qitiusumut nuutsinnissaa aqqiivigineqassasoq.

Pisortat allaffeqarfiini aammalu pisortat suliffeqarfiutaanni avataaniit atorfinittisarneq unitsikkallarneqartariaqarpoq, nunatsinni najugaqavissut aamma ilinniarsimasut suliffeqarnissaat qulakkeerniarlugu.

Nunatsinni suliffissaaleqinerup % aaliangersimasooq angugaagangu avataaniik sulisussarsiortarneq unitsillugu nunatsinni suliffissaaleqisunik sulisitsisarnissaaq aallartittariqalerparput, ilinniarsimasortavummi suliffissaqaratik nunaminni kiinangutinneqarnerat taamaanga killeqartariaqarmat.

Suliffeqarfiit tamarmik praktikkerfittut ilinniartoqartalernissaat piaarnerpaamik aqqutissiuunneqassooq.

Perorsaasut aningaasarsiaat malunnaatilimmik qaffaaffigineqassasut, perorsaasut taakkuumata allanut naleqqiullugit akissaasersorneqarnerikkut kinguaattoorfiulersimasut. Tamannalu pissutigalugu meeqqerivinni sulisussaaleqisarneq takornartaajunnaarsimalluni.

Meeqqat tamarmik meeqqanut paaqinnittarfinni inissaqalernissaat qulakkeerneqassaaq.

Inuusuttut tamarmik ilinniarfeqarnissaat suliffeqarnissaalluunniit qulakkeerneqartassaaq.

2021-imiik 66-nik ukioqalernermi utoqqalinersiuteqalersarneq eqquteqqinneqassasoq.

2023-imiit utoqqalinersiutit danskit folkepensioniatut aqqissuunneqassasut, annertussu--
saasalu annertoqataannik aqqiivigalugit.

Qeqertani, Naajaani Nutaarmiunilu KNI-Pilersuisup pisiniarfeqalernissaa Naalakkersuisut
aqqutissiuutissagaat.

Nunaqarfiit suli illu suliveqalersimangitsut tamarmik illu sulliveqalernissaat aningaasaliiffi-
gineqassasoq.

Qujanaq